

Grunder för fristående examen

**SPECIALYRKESEXAMEN
I AUDIOVISUELL
KOMMUNIKATION
2006**

Grunder för fristående examen

**SPECIALYRKESEXAMEN I AUDIOVISUELL
KOMMUNIKATION
2006**

© Utbildningsstyrelsen 2007

Edita Prima Oy

Helsingfors 2007

ISBN 978-952-13-3326-2 (häft.)

ISBN 978-952-13-3327-9 (pdf)

DNR **42/011/2005**

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **9.12.2005**

Giltighetstid
fr.o.m. 1.1.2006 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

A 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr 30/011/2003

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR SPECIALYRKESEXAMEN I AUDIOVISUELL KOMMUNIKATION

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för specialyrkesexamen i
audiovisuell kommunikation. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.1.2006
tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller
för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med
beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande
utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte
lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmodellerna samt
om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms
separat.

Generaldirektör

KIRSI LINDROOS

Kirsi Lindroos

Överinspektör

PERTTI PITKÄNEN

Pertti Pitkänen

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	9
1 § Fristående examina	9
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	9
3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna.....	9

Kapitel 2

Uppbyggnaden av specialyrkesexamen i audiovisuell kommunikation	10
1 § Examensdelarna	10

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i specialyrkesexamen i audiovisuell kommunikation och grunderna för bedömningen	10
---	----

A. DE OBLIGATORISKA EXAMENSDELARNA PER KOMPETENSOMRÅDE:

KOMPETENSOMRÅDE: REDIGERING

1 § Planering och framställning	13
a) Krav på yrkesskicklighet	13
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	13
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	13
2 § Arbetsmetoder och -redskap	14
a) Krav på yrkesskicklighet	14
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	14
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	15
3 § Produktionsprocesser och -miljö	15
a) Krav på yrkesskicklighet	15
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	15
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	16

KOMPETENSOMRÅDE: PUBLIKATIONSGRAFIK

4 § Planering och framställning	17
a) Krav på yrkesskicklighet	17
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	17
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	18
5 § Arbetsmetoder och -redskap	19
a) Krav på yrkesskicklighet	19
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	19
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	20

6 §	Produktionsprocesser och -miljö	20
	a) Krav på yrkesskicklighet	20
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	20
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	22

KOMPETENSOMRÅDE: FILMNING OCH BELYSNING

7 §	Planering och framställning	23
	a) Krav på yrkesskicklighet	23
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	23
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	23
8 §	Arbetsmetoder och -redskap	24
	a) Krav på yrkesskicklighet	24
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	24
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	25
9 §	Produktionsprocesser och -miljö	25
	a) Krav på yrkesskicklighet	25
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	25
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	27

KOMPETENSOMRÅDE: MANUSKRIPTFÖRFATTANDE OCH KONCEPTPLANERING

10 §	Planering och framställning	28
	a) Krav på yrkesskicklighet	28
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	28
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	28
11 §	Arbetsmetoder och -redskap	29
	a) Krav på yrkesskicklighet	29
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	29
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	30
12 §	Produktionsprocesser och -miljö	30
	a) Krav på yrkesskicklighet	30
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	30
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	31

KOMPETENSOMRÅDE: REGISSERING

13 §	Planering och framställning	32
	a) Krav på yrkesskicklighet	32
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	32
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	33
14 §	Arbetsmetoder och -redskap	34
	a) Krav på yrkesskicklighet	34
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	34
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	35

15 §	Produktionsprocesser och -miljö	35
	a) Krav på yrkesskicklighet	35
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	35
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	37

KOMPETENSOMRÅDE: RADIOARBETE

16 §	Planering och framställning	38
	a) Krav på yrkesskicklighet	38
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	38
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	39
17 §	Arbetsmetoder och -redskap	39
	a) Krav på yrkesskicklighet	39
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	39
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	41
18 §	Produktionsprocesser och -miljö	41
	a) Krav på yrkesskicklighet	41
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	41
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	42

KOMPETENSOMRÅDE: PRODUKTION OCH PROJEKTSTYRNING

19 §	Planering och framställning	43
	a) Krav på yrkesskicklighet	43
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	43
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	44
20 §	Arbetsmetoder och -redskap	44
	a) Krav på yrkesskicklighet	44
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	44
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	45
21 §	Produktionsprocesser och -miljö	45
	a) Krav på yrkesskicklighet	45
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	45
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	47

KOMPETENSOMRÅDE: NÄTVERKSKOMMUNIKATION

22 §	Planering och framställning	46
	a) Krav på yrkesskicklighet	46
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	46
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	46
23 §	Arbetsmetoder och -redskap	49
	a) Krav på yrkesskicklighet	49
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	49
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	49

24 §	Produktionsprocesser och -miljö	50
	a) Krav på yrkesskicklighet	50
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	50
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	51

KOMPETENSOMRÅDE: VIRTUALISERING

25 §	Planering och framställning	52
	a) Krav på yrkesskicklighet	52
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	52
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	52
26 §	Arbetsmetoder och -redskap	53
	a) Krav på yrkesskicklighet	53
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	53
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	53
27 §	Produktionsprocesser och -miljö	54
	a) Krav på yrkesskicklighet	54
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	54
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	55

KOMPETENSOMRÅDE: LJUDARBETE

28 §	Planering och framställning	56
	a) Krav på yrkesskicklighet	56
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	56
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	57
29 §	Arbetsmetoder och -redskap	57
	a) Krav på yrkesskicklighet	57
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	57
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	59
30 §	Produktionsprocesser och -miljö	59
	a) Krav på yrkesskicklighet	59
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	59
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	60

B. FRIVILLIG EXAMENSDEL

31 §	Företagsamhet	61
	a) Krav på yrkesskicklighet	61
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	61
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	62

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i undervisningsarrangemangen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på

yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självvärdering och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinandens uppfyller de centrala kraven på behärskaudet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinandens behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV SPECIALYRKESEXAMEN I AUDIOVISUELL KOMMUNIKATION

1 § Examensdelarna

Specialyrkesexamen i audiovisuell kommunikation består av tre obligatoriska examensdelar inom ett kompetensområde. Examen är avklarad då alla tre obligatoriska examensdelar inom kompetensområdet är avlagda med godkänt betyg. Man kan dessutom foga en frivillig examensdel till examen.

De obligatoriska examensdelarna inom de olika kompetensområdena är följande:

KOMPETENSOMRÅDE: REDIGERING

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

KOMPETENSOMRÅDE: PUBLIKATIONSGRAFIK

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

KOMPETENSOMRÅDE: FILMNING OCH BELYSNING

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

KOMPETENSOMRÅDE: MANUSKRIPTFÖRFATTANDE OCH KONCEPTPLANERING

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

KOMPETENSOMRÅDE: REGISSERING

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

KOMPETENSOMRÅDE: RADIOARBETE

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

KOMPETENSOMRÅDE: PRODUKTION OCH PROJEKTSTYRNING

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

KOMPETENSOMRÅDE: NÄTVERKSKOMMUNIKATION

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

KOMPETENSOMRÅDE: VIRTUALISERING

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

KOMPETENSOMRÅDE: LJUDARBETE

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

Dessutom kan följande frivilliga examensdel fogas till examen:

- Företagsamhet

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I SPECIALYRKESEXAMEN I AUDIO-VISUELL KOMMUNIKATION OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

Examen är avsedd för fackmän som redan en längre tid har fungerat beställar- och kundorienterat inom AV-branschen, som har arbetat med uppgifter där tyngdpunkten ligger på planering eller ledning eller med uppgifter som förutsätter speciell och omfattande yrkeskicklighet.

Examensdelarna manuskriptförfattande och konceptplanering, regissering samt virtualisering finns bara i specialyrkesexamen. Kraven på yrkeskicklighet inom de övriga kompetensområdena är i huvudsak de samma både i yrkes- och specialyrkesexamen, men i specialyrkesexamen krävs högre och djupare kunskaper än i yrkesexamen. Dessutom betonas de handlednings-, ledar-, utvärderings- och förmansfärdigheter som anknyter till arbetet i specialyrkesexamen.

I båda examensgrunderna har kunskapsnivåerna beskrivits med följande termer:

Kan tillämpa, behärskar = den mest krävande kunskapsnivån

Kan = genomsnittlig kunskapsnivå

Känner till, känner igen, förstår = den minst krävande kunskapsnivån

A. DE OBLIGATORISKA EXAMENSDELARNA PER KOMPETENSOMRÅDE

KOMPETENSOMRÅDE: REDIGERING

Kompetensområdet Redigering är avsett för personer som arbetar med efterbehandling av bild och ljud inom beställar- och kundorienterade AV- produktioner, till exempel för filmklippare, huvudredigerare, färgbestämmare och efterbehandlare av ljud.

Arbetsmiljön kan till exempel utgöras av en AV-efterbehandlingsenhet, ett televisionsbolag, ett produktionsbolag, ett reklam- eller företagsvideobolag, en kommunal medieverkstad eller någon liknande sammanslutning.

Befattningsbeskrivningen kan bestå av arbetsuppgifter i anslutning till exempelvis nyhets- och aktualitetsprogram, pjäs- och kortfilmer, dokumentärer, animationer, reklam- eller företagsvideofilmer. Examinanden fungerar som teknisk-konstnärlig expert, arbetsledare eller på annat sätt som självständigt planerande och verkställande fackman. Han eller hon kan också fungera som självständig företagare.

Kompetensområdet Redigering består av tre examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

1 § Planering och framställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar grunderna i dramaturgi och stilarterna inom AV-framställning.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar grunderna i berättarteknik och dramaturgi, känner till olika typer av AV-framställning samt metoder och uttrycksmedel och kan använda dessa i sitt arbete.
Examinanden behärskar de uttrycksmedel som anknyter till efterbehandling av bild och ljud.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• känner väl till färglära, färgbestämning samt grunderna i grafisk framställning• behärskar bildkomposition, bildformat, dramaturgin i bild- och ljudframställning samt stilarterna inom musik• behärskar uttryckskonsten och tekniken i bild- och ljudklippning• kan kombinera bild- och ljudmaterial på ett uttrycksfullt sätt med beaktande av program- eller produkttyp.
Examinanden kan planera sitt arbete.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan planera klippning och efterproduktion (off-line- och on-line-redigering, färgbestämning, grafik och efterbehandling av ljudet)• kan utarbeta en genomförbar produktteknisk plan• kan göra upp en kundinriktad och resursanpassad arbets- och verkställighetsplan samt en tidtabell.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden behärskar de centrala arbetsmetoderna i olika AV-produktioner.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar den inspelnings-, ljudsättnings- och klippningstekniska yrkesterminologin och kommandospråket • behärskar användnings- och funktionsprinciperna för den centrala inspelnings-, belysnings- och ljudsättningsutrustning och de program som är i professionell användning och kan välja en för situationen ändamålsenlig apparaturhelhet • behärskar de centrala AV-inspelningssystemen samt fil- och inspelningsformaten • behärskar färgbestämning samt grunderna i grafiskt arbete • behärskar målen, faserna, metoderna och arbetsordningen i de olika processerna för efterbehandling av bild och ljud • känner väl till skillnaderna mellan tv-produktionsarbete, filmproduktioner samt målen och arbetsmetoderna för interaktiva medier • behärskar de arbetsuppgifter och processer som anknyter till versifieringen av en medieprodukt.
<p>Examinanden behärskar något av de centrala redigeringsystem som allmänt används i yrket samt behärskar professionella arbetsmetoder.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar professionell användning av efterbehandlingsutrustning, utrustningshelheter och program för bild och ljud på ett sätt som situationen och stilen påkallar • behärskar principerna för färgbestämning och kan reparera de fel i bild- och ljudmaterialet som går att reparera.
<p>Examinanden behärskar underhåll och koppling av utrustningen.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar underhåll och kopplingar av den apparatur som han eller hon har i sin användning • är väl förtrogen med användningen av de program för grafisk kommunikation som allmänt används och kan göra olika bildtrick och effekter.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet på examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper vid det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

3 § Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar arbetsmetoderna för de olika produktionsfaserna och den AV-utrustning som är i användning samt känner väl till befattningsbeskrivningarna.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan arbetsmetoderna för de olika produktionsfaserna och känner väl till funktionsprinciperna för den utrustning som är i användning• känner väl till befattningsbeskrivningarna och vilka arbetsuppgifterna de personer som arbetar inom produktionen har• kan utarbeta kostnadskalkyler för efterproduktionsfasen och iaktta de kostnader som uppkommer under produktionen• kan beakta de krav som inspelnings- och distributionsformen ställer under arbetets gång• behärskar skillnaderna mellan televisionproduktioner, filmproduktioner och produktionsprocesser gjorda för interaktiva medier samt deras särdrag och kan vid behov leda produktionsplanering och kontroll i anknytning till dessa• kan fungera som huvudansvarig instruktör och handledare under en intern företagsutbildning• kan vid behov fungera som förman för ett produktionsteam• kan utarbeta en kostnadskalkyl• känner till kollektivavtalen inom branschen och kan utforma ett arbetsavtal

	<ul style="list-style-type: none"> • känner väl till den upphovsrätt som anknyter till det egna arbetet • behärskar yrkesterminologin och kommandospråket inom mediebranschen • kan fungera i problemsituationer och lösa dem • behärskar att arbeta professionellt och effektivt inom ramen för en tidtabell och en budget samt beaktar faktorer som anknyter till den egna och de övriga arbetstagarnas arbetshälsa och ergonomi.
Examinanden kan vid behov fungera som förman i en miljö där det görs AV-produktioner.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan på god sakprosa producera det skriftliga material som behövs för produktionerna • känner till de nätverk som anknyter till det egna arbetsfältet inom ramen för sin yrkesbeteckning, är förtrogen med deras verksamhetssätt, kan skaffa kunskap och tillämpa den i sitt arbete • kan fungera i kund- och beställarinriktade produktioner som en del av produktionsteamet eller som förman • kan arbeta både ensam och i samarbetsnätverk • kan motivera sina beslut och avge rapport om sitt arbete • kommunicerar tydligt både i sin arbetsgemenskap och med kunder.
Examinanden behärskar engelska till den del det behövs i yrket.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår bra engelskspråkiga dokument, bruksanvisningar och underhållsföreskrifter och informativ text som anknyter till arbetet • kan leda verksamhet som anknyter till arbetet samt förhandla om frågor i anknytning till verksamheten på engelska • kan utarbeta en meritförteckning och beskriva sitt yrkeskunnande på engelska.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

KOMPETENSOMRÅDE: PUBLIKATIONSGRAFIK

Kompetensområdet Publikationsgrafik är avsett för personer som deltar i planering och genomförande av grafisk layout i publikationer, till exempel publikationsgrafiker, reklamgrafiker, visualiserare, visuella planerare, illustratörer, ombrytare, grafiker, medieplanerare, art directors och grafiska planerare. Examinanden fungerar som teknisk-konstärilig expert, arbetsledare eller som självständigt planerande och verkställande yrkesman av annat slag. Han eller hon förmår leda och instruera andra samt kan också fungera i egenskap av företagare.

Företag inom den elektroniska eller tryckta kommunikationen, såsom till exempel reklamföretag, tidningshus, förlag, film-, televisions- eller multimediebolag samt exportavdelningar på företag och sammanslutningar kan tjäna som arbetsmiljöer.

Produktionen anknyter till bruksgrafik, såsom förlags- eller reklamgrafik, planering av den visuella layouten, grafiska framställningen eller det grafiska användargränssnittet i audiovisuella publikationer. Den färdiga produkten kan vara antingen från det tryckta eller elektroniska området eller anknyta till båda.

Kompetensområdet Publikationsgrafik består av tre obligatoriska examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

4 § Planering och framställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden tillämpar olika metoder för bildframställning i sitt arbete.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • behärskar olika framställnings- och illustrationsmetoder • kan vid val av bilder analysera de kommunikativa egenskaperna hos bilder • kan grunderna i animering och 3D-visualisering i den utsträckning arbetet förutsätter • behärskar möjligheterna i bildframställning

	<p>och -komposition inom audiovisuell kommunikation inom ramen för det egna arbetsfältet</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan producera bilder samt visuella och grafiska element som behövs genom att rita, filma eller genom andra metoder.
<p>Examinanden tillämpar i sitt arbete sin kunskap om de kommunikativa effekterna av färg och belysning.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar grunderna i färglära • känner till de centrala kommunikativa effekterna av färg och belysning • känner till de centrala föreställningar som anknyter till färgpsykologi, symbolik och kulturbundenhet och tillämpar kunskapen i sitt arbete.
<p>Examinanden behärskar typografisk framställning och teknik.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till typografins historia och de viktigaste stilriktningarna för typssett och kan utnyttja denna kunskap i arbetet • känner till kalligrafins grunder • behärskar typssettens bokstavsklassificering samt vet vilka grundregler och faktorer som påverkar läsbarheten • kan dra nytta av typografiska effektmedel på ett estetiskt och ändamålsenligt sätt.
<p>Examinanden kan planera en estetisk, fungerande och ändamålsenlig layout för en kommunikationsprodukt.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar planeringsprocessen för visuell kommunikation • behärskar grunderna för publikation av kommunikation i tryck och elektronisk kommunikation • kan metoderna för grafisk framställning i olika kommunikationsmiljöer • känner till grunderna i design management • tar vid planering i beaktande de ekonomiska och tekniska krav som berör produktionen.
<p>Examinanden känner till de centrala typerna och framställningsmetoderna inom audiovisuell kommunikation.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till grunderna i planering, dramaturgi och berättarteknik inom audiovisuell kommunikation.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara

mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

5 § Arbetsmetoder och -redskap

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden kan tillverka och utfärda regler för tekniskt högklassiga medieprodukter.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • har kunskaper i de utrustnings- och programmiljöer, material och produktionsprocesser som förekommer inom branschen • kan vid behov instruera och handleda andra.
Examinanden behärskar den centrala produktionsteknik som behövs i arbetet.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • behärskar olika inspelnings- och packningsformer • behärskar materialöverföring • har kunskap om de centrala industriella processerna, tryck- och efterbehandlings-teknikerna • behärskar användningen av RGB-, CMYK- och PMS-färger.
Examinanden tillämpar den specialkunskap han eller hon har om olika medier när han eller hon visualiserar och utfärdar regler för multimedieproduktioner.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • känner till de centrala arbetsmetoderna och skillnaderna i arbetsprocesserna för olika medier • kan arbeta i olika miljöer där det görs AV-produktioner.
Examinanden känner till de tekniska grunderna för olika distributionskanaler.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • känner till grunderna i multimedieframställning och den illustrativa gestaltningen av nätverkskommunikation • känner till de möjligheter som rörliga bilder och animation har i olika medier • känner till de teknologiska och kulturella

	<p>förutsättningar som inverkar på visuell kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda olika manuskript och konceptplaner inom AV-branschen som arbetsinstruktioner för visualisering • kan beakta datatekniska krav som anknyter till olika språk.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

6 § Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden känner till produktionsprocesserna och verksamhetssätten inom publikationsgrafik.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar produktionspraxis samt yrkesterminologin och begreppsapparaten inom publikationsgrafik • känner till central produktionspraxis samt centrala yrkesbegrepp inom AV-branschen.
Examinanden behärskar de arbetsuppgifter som hänför sig till visuell planering och visuellt genomförande och känner till deras andel i helhetsproduktionen.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan fungera kundorienterat • kan beakta målgruppen och målet • förstår vilka uppgifter de andra medlemmarna i arbetsgemenskapen har i produktionsprocessen • kan motivera sina beslut • behärskar dokumentering, rapportering, arkivering och säkerhetskopiering i enlighet med de krav som produktionen ställer • kan utarbeta en grafisk regeluppsättning

	<ul style="list-style-type: none"> • kan ge instruktioner för produktionsarbetet inom det egna arbetsfältet.
<p>Examinanden känner till det etiska, ekonomiska, sociala och juridiska ansvar som berör produktionsprocessen inom det egna verksamhetsområdet.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skriva klar sakprosa i situationer som anknyter till arbetet • kan uppträda naturligt, tydligt och sakligt i olika typer av situationer som anknyter till arbetet • kan fungera som huvudansvarig instruktör och handledare under en intern företagsutbildning • kan fungera som förman för en grupp eller en enhet • kan agera kostnadsmedvetet • kan beakta arbetarskyddsaspekter vid organisering av arbetet • känner till arbetslagstiftningens grunder och praxis för arbetsavtal • kan delta i utformande av anbud och anbudsbegäran • kan genomföra och leda arbete inom ramen för en avtalad tidtabell • behärskar den centrala praxis som anknyter till upphovsrätt och övrig immaterialrätt inom branschen • behärskar den centrala lagstiftningen samt juridisk och avtalsteknisk praxis inom mediebranschen i den utsträckning som det egna arbetet förutsätter • kan ta hänsyn till faktorer som anknyter till arbetshälsa och ergonomi • känner till grunderna i förlagsverksamhet som hänför sig till tryckta och elektroniska publikationer • känner till den etiska regeluppsättningen för kommunikation samt dess inverkan på den egna arbetsgemenskapen • känner till strukturen inom mediebranschen och hur verksamheten fungerar i samhället.
<p>Examinanden behärskar engelska i den utsträckning det behövs i yrket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan leda verksamhet som anknyter till arbetet samt förhandla om frågor i anknytning till verksamheten på engelska • kan utforma en meritförteckning och beskriva sitt yrkeskunnande på engelska

	<ul style="list-style-type: none"> • behärskar engelsk yrkesterminologi inom branschen tillräckligt bra för att kunna förstå och tillämpa engelskspråkiga anvisningar som behövs inom branschen.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

KOMPETENSOMRÅDE: FILMNING OCH BELYSNING

Kompetensområdet Filmning och belysning är avsett för personer som arbetar med filmnings- och belysningsuppgifter i beställar- och kundorienterade AV-produktioner, till exempel för personer som sköter film- eller televisioninspelningar, ledande fotograf och belysningsplanerare.

Arbetsmiljön kan vara till exempel en tv-studio, ett televisionsbolag, ett produktionsbolag, ett reklam- eller företagsvideobolag, en kommunal medieverkstad eller någon annan motsvarande sammanslutning.

Befattningsbeskrivningen kan till exempel bestå av arbetsuppgifter som anknyter till nyhets- och aktualitetsprogram, pjäs- och kortfilmer, dokumentärer, animationer, reklam- eller företagsvideofilmer. Examinanden fungerar självständigt som teknisk-konstnärlig expert, arbetsledare eller som planerande och verkställande yrkesman av annat slag. Han eller hon kan också fungera i egenskap av egen företagare.

Kompetensområdet Filmning och belysning består av tre examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

7 § Planering och framställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar grunderna i dramaturgi och stilarterna inom AV-framställning.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar grunderna i berättarteknik och dramaturgi, känner till olika typer av AV-framställning samt olika uttrycksmedel och kan använda dem i sitt arbete.
Examinanden behärskar de uttrycksmedel som anknyter till filmning och belysning.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar grunderna i ljus- och färglära• behärskar stilarterna och metoderna för bild- och ljusframställning både tekniskt och på ett uttrycksfullt sätt• behärskar bildkomposition, bildstorlekar samt de dramaturgiska grunderna i bildframställning och kan tillämpa dem i sitt arbete• har kunskaper i ljudframställningens dramaturgi och kan tillämpa kunskapen i sitt arbete• kan arbeta med belysning och filmning så, att det AV-material som skall spelas in harmonierar med respektive program- och produkttyp.
Examinanden kan utarbeta en produktionsteknisk plan.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan utarbeta ett manuskript och en realistisk, genomförbar och resursanpassad inspelnings- och belysningsplan• känner till skillnaderna mellan olika kameror, filmningssystem samt bandningsformat och kan göra upp inspelningsplaner enligt det.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

8 § Arbetsmetoder och -redskap

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden behärskar de centrala arbetsmetoderna i olika AV-produktioner.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar yrkesterminologin och kommandospråket inom inspelning, ljudsättning och klippningsteknik • behärskar bruks- och funktionsprinciperna för den centrala inspelnings-, belysnings- och ljudsättningsutrustning och de program som används inom branschen • kan välja en för situationen ändamålsenlig utrustningshelhet • behärskar de centrala systemen för AV-filmning samt fil- och inspelningsformat • har kunskaper i färgbestämning och grundkunskaper i grafiskt arbete • känner väl skillnaderna i verksamhetssätt för televisionarbete, filmproduktioner och interaktiva medier • behärskar åtgärderna och processerna som anknyter till versifieringen av en medieprodukt.
<p>Examinanden behärskar den centrala filmnings-, belysnings- och ljudtekniska utrustning och de program som allmänt används i yrket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan på ett professionellt sätt och med hänsyn till situationen använda den inspelnings- och ljudtekniska apparatur som allmänt används i yrket • kan på ett säkert sätt använda den belysningsutrustning som allmänt används inom branschen i olika studio-, inomhus- och utomhusinspelningar.
<p>Examinanden behärskar underhåll och koppling av utrustningen.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar grundläggande underhåll och koppling av den utrustning som han eller hon använder • behärskar färgtemperatur samt användningen av naturligt och artificiellt ljus i filmningssituationer • kan i inspelningssituationer beakta de

	behov som finns för ljudsättning och redigering <ul style="list-style-type: none"> • känner till mikrofonernas egenskaper samt kan välja och använda ändamålsenlig ljudsättningsutrustning • behärskar användningen av videobandspelare och olika bandningsformat samt känner till användningen och funktionsprinciperna för bildöverföring och för bildöverföringsutrustningen • kan använda redigerings- och bildbehandlingsprogram som allmänt används
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

9 § Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar de uppgifter som anknyter till det egna arbetet och kan göra upp planer för efterproduktion.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • känner väl till befattningsbeskrivningarna och vilka arbetsuppgifter de anställda som arbetar i de olika faserna inom produktionen har • känner till produktionens olika faser och den utrustning som används under de olika faserna • kan göra upp kostnadskalkyler för efterproduktionsfasen och iaktta de kostnader som uppstår under produktionen • kan i arbetet beakta de krav som inspelnings- och distributionsformen ställer • känner till skillnaderna mellan televisions-

	<p>produktioner, filmproduktioner och produktionsprocesser gjorda för interaktiva medier samt deras särdrag och kan vid behov leda produktionsplanering och kontroll i anknytning till dessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan vid behov fungera som förman för ett filmnings- och/eller produktionsteam • kan göra upp en kostnads kalkyl • känner till kollektivavtalen inom branschen och kan utforma ett arbetsavtal • känner väl till den upphovsrätt som anknyter till det egna arbetet • behärskar yrkesterminologin och kommandospråket inom mediebranschen • kan fungera i problemsituationer och lösa dem • behärskar att arbeta professionellt och effektivt inom ramen för en tidtabell och en budget samt beaktar faktorer som anknyter till den egna och de övriga arbetstagarnas arbetshälsa och ergonomi.
<p>Examinanden kan vid behov fungera som förman i en miljö där det görs AV-produktioner.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan på god sakprosa producera det skriftliga material som behövs • känner till de nätverk som anknyter till arbetsfältet inom ramen för sin yrkesbeteckning, känner till deras verksamhetssätt, kan skaffa information och tillämpa den i sitt arbete • kan fungera som huvudansvarig instruktör och handledare under en intern företagsutbildning • kan fungera i kund- och beställarfokuserade produktioner som en del av produktionsteamet eller som förman • kan på god sakprosa producera det skriftliga material som behövs i arbetsuppgifterna • känner till vilka uppgifter de andra arbetstagarna i arbetsgemenskapen har och kan beakta dem i sitt eget arbete • kan arbeta både ensam och i samarbetsnätverk • kan motivera sina beslut och avge rapport om sitt arbete • kommunicerar klart både i arbetsgemenskapen och med kunder.

<p>Examinanden behärskar engelska i den utsträckning det behövs i yrket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår väl engelskspråkiga dokument, bruksanvisningar och underhållsföreskrifter samt informativ text som hänför sig till arbetet • kan leda verksamhet som anknyter till arbetet samt förhandla om frågor i anknytning till verksamheten på engelska • kan utforma sin meritförteckning och beskriva sitt yrkeskunnande på engelska.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

KOMPETENSOMRÅDE: MANUSKRIPTFÖRFATTANDE OCH KONCEPTPLANERING

Kompetensområdet Manuskriptförfattande och konceptplanering är avsett för personer som fungerar inom beställar- och kundinriktade AV-produktioner, till exempel manuskriptförfattare, dramaturger, konceptplanerare, copywriters och script editors.

Arbetsmiljön kan utgöras av till exempel ett företag inom digitala mediebranschen (bland annat TV-, Internet-, mobil-, spel-, radio-, film- eller digital-tv -produktioner), en reklambyrå, ett tidningshus, exportavdelningen på ett företag eller på ett ämbetsverk inom den offentliga sektorn.

Kompetensområdet Manuskriptförfattande och konceptplanering består av tre examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar grunderna i dramaturgi samt stilarterna inom audiovisuell kommunikation, konst och kultur.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar grunderna i berättarteknik och dramaturgi samt känner till olika typer av AV-framställning och kan använda dem i sitt arbete • behärskar principerna för manuskriptskrivning och dramatisering och kan tillämpa dem i sitt arbete • har grundkunskaper i skådespelararbete och i metoderna för personregi i den utsträckning som det egna arbetet förutsätter • känner till olika stilarter inom film, musik och spel i den utsträckning som det egna arbetet förutsätter • har grundläggande kunskaper om olika stilriktningar och tidsperioder inom arkitektur, konst och kultur i den utsträckning som det egna arbetet förutsätter.
Examinanden behärskar uttrycksmedlen och metoderna inom audiovisuell framställning.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar grunderna i uttryckskonsten för ljud- och bildframställning samt kan tillämpa sin kunskap i arbetet • har, i den utsträckning som det egna arbetet förutsätter, grundkunskaper i inspelnings-, ljudsättnings- och klippningsarbete och kan beakta deras möjligheter och begränsningar • behärskar linjär, icke-linjär och interaktiv framställning.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till den utrustning och de program som allmänt används i yrket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till funktionsprinciperna för olika AV-tekniska produktionsredskap (bland annat video-, film-, hdtv-, animations-, mobil- och nätverksteknik) och deras särdrag samt kan i den utsträckning som det egna arbetet förutsätter utarbeta ett manuskript på basis av dessa.
<p>Examinanden behärskar professionella arbetsmetoder.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till arbetsmetoderna och skillnaderna i arbetsprocesserna för olika medier • känner till programformaten samt behärskar versifiering av ett manuskript så att det lämpar sig för olika distributionskanaler • behärskar rollen som manuskriptförfattare och konceptplanerare i olika medieproduktioner • behärskar yrkesterminologin och dokumentationen inom branschen • kan utarbeta tydliga bildmanuskript och konceptillustrationer åt produktionsgruppen • behärskar bearbetning av medieprodukter så att de lämpar sig för olika distributionsformer • kan gestalta det centrala innehållet och formen hos en produkt • behärskar delområdena i manuskriptskrivningsprocessen och kan skriva manuskript för television, radio, film eller nymedia • kan beakta den inverkan som olika distributionstekniker har på arbetssätten och -metoderna • känner till särdragen för olika distributionskanaler hos audiovisuella produkter och kan beakta dem vid planering av arbetet • känner till metoderna för bildframställning, grafisk planering och audiovisuell journalism och kan använda dem i sitt arbete • kan skriva både fiktiva och faktabaserade manuskript och konceptplaner för olika medier.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

12 § Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden känner till produktionen av en digital medieprodukt och tillämpar denna kunskap i sitt arbete.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• förstår mediebranschens strukturer och dess verksamhet i samhället• förstår kommunikationens etiska aspekter och hur de påverkar det egna arbetet• känner till lagstiftning samt avtalsteknisk och juridisk praxis inom mediebranschen och förstår hur de påverkar det egna arbetet• känner till skillnaderna mellan produktionsprocesserna för olika medier och kan beakta dessa i sitt arbete• känner till principerna för digital produktionsteknik och inspelningsformaten samt principerna för digital och interaktiv distributionsteknik• kan arbeta professionellt och effektivt inom ramen för en tidtabell och en budget samt beaktar faktorer som anknyter till arbetshälsa och ergonomi• kan kommunicera såväl med beställaren som med utomstående samt med arbetsgruppen• kan uppträda naturligt, tydligt och sakligt i olika situationer som anknyter till arbetet• kan rapportera till kunden och sköta kundkontakter.

<p>Examinanden behärskar konceptplanering och produktion av manuskript och kan tillämpa kunskapen i sitt arbete.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till upphovsrättslagstiftningen och kollektivavtalet • kan förutse riskfaktorer som anknyter till produktionen • kan skriva klar sakprosa i situationer som anknyter till arbetet • känner till vilka arbetsuppgifter de andra medlemmarna av arbetsgemenskapen har samt skillnaderna i olika produktionsmetoder och kan beakta dem i sitt arbete • kan utarbeta ett kundorienterat, mottagarcentrerat och resursanpassat manuskript och en konceptplan • kan tillämpa olika tekniker för konceptplanering och manuskriptförfattande i sitt arbete • behärskar de olika faserna i manuskriptprocessen inom digital kommunikation samt hur de inverkar på hela produktionsprocessen.
<p>Examinanden behärskar engelska i den utsträckning det behövs inom yrket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår bra engelskspråkiga dokument, bruksanvisningar och underhållsföreskrifter samt informativ text som anknyter till arbetet • kan förhandla på engelska om ärenden som anknyter till arbetet • kan utforma sin meritförteckning och beskriva sitt yrkeskunnande på engelska.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

KOMPETENSOMRÅDE: REGISSERING

Kompetensområdet Regissering är avsett för personer som fungerar i beställar- eller kundorienterade AV-produktioner eller som arbetar med regissering, till exempel tv-, reportage-, multikamera-, utesändnings-, reklamfilms-, multimedia-, ljudreklams- samt presentations- eller företagsvideoregissörer.

Arbetsmiljön kan utgöras av till exempel ett företag inom digitala mediebranschen (bland annat TV-, Internet-, mobil-, spel-, radio-, film- eller digital-tv -produktioner), en reklambyrå, ett tidningshus, exportavdelningen på ett företag eller på ett ämbetsverk inom den offentliga sektorn.

Kompetensområdet Regissering består av tre examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

13 § Planering och framställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar grunderna i dramaturgi samt olika stilarter inom audiovisuell kommunikation, konst och kultur.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar grunderna i berättarteknik och dramaturgi samt känner till olika typer av AV-framställning och kan använda dem i sitt arbete• behärskar principerna för manuskriptförfattande och dramatisering och kan tillämpa dem i sitt arbete• behärskar grunderna i skådespelararbete och metoderna för personregi samt kan använda dem i sitt arbete• känner de olika stilarterna inom film, TV och musik och kan tillämpa dem i sitt arbete• känner de centrala stilriktningarna och tidsepokerna inom arkitektur, konst och kultur.
Examinanden behärskar medlen och metoderna för audiovisuell framställning och uttrycksform.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar metoderna för bild-, ljud- och musikdramaturgi och kan använda dem i sitt arbete• behärskar grunderna i inspelnings-, belysnings-, ljudsättnings- och klippningsarbete och kan beakta deras möjligheter och begränsningar i det egna arbetet

	<ul style="list-style-type: none"> • behärskar principerna för linjär, icke-linjär och interaktiv framställning • känner till hur medieprodukter skall bearbetas för att passa olika distributionsformer • känner metoderna för bildframställning, grafisk planering och audiovisuell journalism och kan använda dem i sitt arbetet • är förtrogen med olika manuskriptprocesser • känner till uttrycksmetoderna för bild- och ljudframställning samt medlen för framställningen av dessa och kan använda dem i sitt arbete.
<p>Examinanden kan göra upp en verkställighets- och arbetsplan.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till särdragen för de olika distributionsformerna för audiovisuella produkter samt kan beakta dem vid planering av arbetet • kan planera regi och bildmanuskript så att de är kundinriktade, mottagarcentrerade och resursanpassade • kan utarbeta ett manuskript och en realistisk, genomförbar och resursanpassad inspelnings-, belysnings-, ljudsättnings- och klippningsplan • känner till bruks- och funktionsprinciperna för inspelnings-, ljudsättnings- samt efterproduktionsteknik och -program och kan göra upp en produktionsteknisk plan på basis av dem • kan göra upp en verkställighetsplan där kostnaderna för produktionsprojektet, den tid och personal som projektet kräver samt övriga resurser som behövs finns specificerade.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen

fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

14 § Arbetsmetoder och -redskap

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till möjligheterna och begränsningarna i den AV-tekniska utrustning och de program som används inom yrket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan (den inspelnings-, belysnings-, ljudsättnings- och klippningstekniska) yrkesterminologin inom mediebranschen • känner till grunderna i bild- och ljudbearbetning, färgbestämning samt i grafiskt arbete • känner till grunderna i belysningsarbete och vet vad användarna av den bild- och ljudupptagningsutrustning, som allmänt används i yrket, bör kunna • känner till den utrustning och de program för efterproduktion av bild och ljud som allmänt används inom yrket • kan använda datorer, kringutrustning och program samt datatekniska system och tillämpningar så att han eller hon klarar av sina arbetsuppgifter.
<p>Examinanden behärskar professionella arbetsmetoder.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan kombinera bild- och ljudmaterial från olika källor i enlighet med situationen och manuskriptet så att slutresultatet harmoniserar med program- eller produkttypen och med den valda stilen och distributionskanalen • kan bland det färdiga bild- och ljudmaterialet välja de tagningar och scener som bäst stödjer produktionens syfte i enlighet med respektive program- eller produkttyp och distributionskanal • känner till arbetsmetoderna och skillnaderna i arbetsprocesserna för olika medier • känner till de mest centrala filformaten, packningsmetoderna och bandningsformaten som används för olika medier

	<ul style="list-style-type: none"> • kan beakta den inverkan som olika distributionstekniker har på arbetsätt och -metoder.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

15 § Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till målen, metoderna och arbetsätten för olika inspelnings-, ljudsättnings- och efterproduktionsprocesser.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till skillnaderna för hur radio, television, film och multimedia fungerar och kan beakta dessa skillnader i sitt arbete • känner till funktionsprinciperna för olika AV-tekniska produktionsmedel (bland annat video-, film-, hdtv- och animations-teknik) och deras produktionsrelaterade särdrag • känner till principerna för linjärt och icke-linjärt klippningsarbete • behärskar principerna för produktioner med en eller flera kameror samt med insert och kan regissera dessa • kan ta emot idéer och förslag av arbetsgruppen om olika åtgärder för att förbättra arbets kvaliteten och effektivera verksamheten • kan skriva dokument, meddelanden och motsvarande enhetliga texter i situationer som anknyter till arbetet • kan uppträda naturligt, tydligt och sakligt i olika typer av situationer som anknyter till arbetet

	<ul style="list-style-type: none"> • känner till verksamhetsidén och de centrala verksamhetsprinciperna för sitt företag eller sin sammanslutning och kan koppla dem till den egna gruppens eller enhetens arbete • kan agera kostnadsmedvetet och kundinriktat • kan beakta arbetarskyddsfrågor i organisationen av arbetet • känner till kollektivavtalen inom branschen och kan tillämpa huvudpunkterna i arbetsavtals-, arbetstids- och samarbetslagen.
<p>Examinanden känner grunderna i de audiovisuella produktionsprocesserna.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår hur mediebranschen fungerar i samhället • känner systemen för elektronisk masskommunikation och särdragen för olika distributionskanaler • har grundkunskaper i journalism och i metoderna för audiovisuell journalism • förstår de ekonomiska strukturerna och verksamhetsprinciperna i mediebranschen samt hur de inverkar på det egna arbetet • förstår kommunikationens etiska aspekter och hur de inverkar på det egna arbetet • behärskar den centrala lagstiftningen samt juridisk och avtalsteknisk praxis inom mediebranschen i den utsträckning som det egna arbetet förutsätter • behärskar yrkesterminologin inom mediebranschen så att han eller hon kan ge tydliga instruktioner åt den produktionstekniska personalen • känner till vilka arbetsuppgifter de andra medlemmarna av arbetsgemenskapen har samt skillnaderna i olika produktionsmetoder och kan beakta dem i sitt arbete • kan fungera som huvudansvarig instruktör och handledare under en intern företagsutbildning • kan beakta upphovsrätts-, arbetarskydds- samt övrig lagstiftning och övriga författningar som anknyter till produktionen • kan arbeta professionellt och effektivt inom ramen för tidtabeller och budgeter samt beaktar faktorer som anknyter till arbetshälsa och ergonomi

	<ul style="list-style-type: none"> • kan förutse risker som anknyter till produktionen, analysera sitt eget arbete samt motivera sina beslut.
Examinanden behärskar engelska i den utsträckning det behövs i yrket.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår bra och kan tillämpa engelskspråkiga dokument, bruksanvisningar och underhållsföreskrifter samt informativ text som anknyter till arbetet • kan leda verksamhet som anknyter till arbetet samt förhandla om ärenden i anknytning till arbetet på engelska • kan utforma en meritförteckning och beskriva sitt yrkeskunnande på engelska.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

KOMPETENSOMRÅDE: RADIOARBETE

Kompetensområdet Radioarbete är avsett för personer i förmansställning som arbetar med redaktionellt och ljudtekniskt arbete inom radiobranschen och som till exempel arbetar under yrkesbeteckningen teknisk chef, nyhetschef, redaktionschef eller huvudredaktör.

Befattningsbeskrivningen kan bestå av nyhetsredigering och -uppläsning, intervjuer, rapportering, sändning, programvärdsfunktion, produktionsplanering, arbetsledning och utvärdering av andras arbete.

Arbetsmiljön kan utgöras av ett bolag som idkar offentlig rundradioverksamhet eller en del av det, till exempel en självständig regionalradio, en kommersiell lokalradio eller en avdelning eller redaktion för ett stort radiobolag.

Kompetensområdet Radioarbete består av tre examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

16 § Planering och framställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar det muntliga och skriftliga radiospråket som hänför sig till arbetsuppgifterna.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skriva texter som har lämplig uttrycksform för radio och som låter naturliga upplästa i radio • kan bearbeta texter som andra har skrivit så att de får en lämplig uttrycksform för radio och som låter naturliga upplästa i radio.
Examinanden behärskar den framställning som är typisk för radio.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan i en radiosändning tala klart och tydligt så att åhöraren omedelbart förstår vad programmet handlar om • har grundkunskaper i talkonst och kan använda dem i sina arbetsuppgifter.
Examinanden förmår kritiskt bedöma både sitt eget arbete och de journalistiska resultaten av andras arbete.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bedöma programledar- eller nyhetstexter som andra har skrivit • förmår bedöma andras radioframträdanden.
Examinanden behärskar grunderna i radiojournalism.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar metoderna för informationsinsamling och principerna för källkritik i enlighet med god journalistetik • kan söka central information och gallra bort det som inte ryms med i sändningen • behärskar nyhetskriterierna.
Examinanden förstår radions karaktär som medium.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar skillnaderna mellan och särdragen för radio och övriga medier (radio, television, kommunikation i tryck, Internet och mobilkommunikation).
Examinanden kan planera och kontrollera genomförandet av ett radioprogram.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till skillnaderna mellan olika typer av stoff för radio • kan specificera de tekniska kraven på en sändning samt de olika krav som finns på produktion, tidtabell och utrustning • kan göra en åhörarfokuserad program-

	<p>klocka, beställningslista eller plan för någon annan form av programstomme</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan på god sakprosa presentera planen klart och tydligt • kan granska en verkställighetsplan som någon annan har gjort för ett radioprogram.
Examinanden behärskar skriftligt framförande.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan göra ett täckande, språkligt flytande skriftligt framförande om detaljerna i en radioproduktion.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

17 § Arbetsmetoder och -redskap

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden känner till arbetsprocessen inom radiobranschen.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till produktionskedjan och arbetsmetoderna i en radiosändning • förstår betydelsen av det egna arbetet i produktionskedjan.
Examinanden kan använda bärbara bandningsutrustningar som används allmänt inom branschen.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda ljudteknisk yrkesterminologi som anknyter till bärbara utrustningar på svenska, finska och engelska • känner principerna för ljudsättning och ljudöverföring, såsom mikrofonernas egenskaper och olika användningssyften, samt kan välja en för situationen ändamålsenlig utrustningshelhet

	<ul style="list-style-type: none"> • kan montera, koppla och justera ljudsättningsapparat • kan underhålla utrustning på användarnivå.
Examinanden behärskar de i yrket allmänna och gemensamma funktionsprinciperna för redigeringsapparater och -program och kan obehindrat använda åtminstone en tillämpning.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan professionellt använda en ljudarbetsstation som allmänt används inom radio-branschen • kan använda ljudteknisk svensk-, finsk- och engelskspråkig yrkesterminologi för redigeringsprogram • behärskar de mest allmänna ljudfilformaten och packningsmetoderna • kan snabbt och felfritt klippa material för sändning • kan instruera och handleda andra arbetstagare i användningen av redigeringsutrustning och -program samt granska slutresultatet.
Examinanden behärskar de i yrket allmänna och gemensamma funktionsprinciperna för sändningsapparat och -program och kan obehindrat använda åtminstone en tillämpning.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda ljudteknisk svensk-, finsk- och engelskspråkig yrkesterminologi för sändningsprogram • kan förbereda en sändningslista med hjälp av ett professionellt tillämpningsprogram.
Examinanden behärskar typerna av instrument för ljudkontroll och kan tillämpa dem på ett ändamålsenligt sätt.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan kontrollera ett programs ljudmaterial så att styrkeförhållandet mellan tal och musik är i balans.
Examinanden behärskar de tekniska åtgärder som skall göras med hjälp av sändningslistan i ett direktsänt radioprogram.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med hjälp av ett kontrollprogram köra en sändning i enlighet med sändningslistan antingen hel- eller halvautomatiskt.
I ett direktsänt radioprogram behärskar examinandemanuellt de nödvändiga tekniska åtgärderna utan särskilt kontrollprogram.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda mikrofon, sända musik från CD- eller vinylskiva samt iaktta och avläsa mätare som mäter broadcastnivån i enlighet med programtypen • kan instruera och handleda andra arbetstagare i användningen av sändningsutrustning samt granska slutresultatet.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

18 § Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden kan planera, genomföra och leda en radiointervju.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan avgränsa ämnesområdet för en intervju och planera stoffets struktur• kan planera det tekniska utförandet av en intervju• kan ge anvisningar för det tekniska genomförandet av en intervju till andra.
Examinande uppvisar vid utförandet av en intervju interaktions- och kommunikationsfärdigheter samt färdigheter att arbeta i grupp.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan utföra en intervju på ett professionellt sätt och i enlighet med god journalistetik.
Examinanden kan planera, genomföra och bedöma en radiosändning.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan på förhand bekanta sig med sändningens innehåll (timklocka, musik, studiointervjuer och inserter gjorda med utesändningsteknik)• kan fungera som programvärd och köra ut sändningen• kan genomföra sändningen professionellt och i enlighet med god journalistetik• kan fylla i rapporter för Teosto och Gramex• är förtrogen med musikens olika stilarter och kan använda dem i sina arbetsuppgifter• förmår bedöma radiosändningar som andra har gjort.

<p>Examinanden behärskar versifieringen av ljudinnehållet i en radiosändning till andra medier.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar principerna och de tekniska möjligheterna för versifiering av ljudupptagning vid anpassandet av färdigt stoff för radio till olika syften • behärskar grunderna i upphovsrätt.
<p>Examinanden förmår i egenskap av förman definiera betydelsen av sina egna och sina underlydandes arbetsinsatser inom branschen.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ställa betydelsen av sitt eget arbete i relation till övrig informationsförmedling • kan bedöma arbete som andra gör • förmår förklara betydelsen av arbete för andra arbetstagare och handleda dem i arbetsanalys.
<p>Examinanden behärskar en förmansposition och dess åligganden.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar grunderna i ergonomi och arbetarskydd • förstår de företagsekonomiska aspekter och krav som anknyter till de egna arbetsuppgifterna • känner till arbetslagstiftningen i den utsträckning som arbetsuppgifterna förutsätter • behärskar och kan tillämpa principerna för hur en produktionsgrupp skall ledas • kan instruera och handleda de andra medlemmarna i arbetsgruppen samt fungera som huvudansvarig instruktör och handledare under en intern företagsutbildning • förmår bedöma andra arbetstagares arbetsprestationer.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

KOMPETENSOMRÅDE: PRODUKTION OCH PROJEKTSTYRNING

Kompetensområdet Produktion är avsett för personer som arbetar med olika produktionsuppgifter som hänför sig till AV-produktioner, till exempel producenter, produktionschefer, assisterande regissörer, inspelningschefer, tekniska producenter och projektchefer.

Arbetsmiljön kan utgöras till exempel av ett företag inom mediebranschen (bl.a. TV-, Internet-, mobil-, spel-, radio-, film- eller digital-tv -produktioner), en reklambyrå, ett tidningshus, exportavdelningen på ett företag eller på ett ämbetsverk inom den offentliga sektorn.

Kompetensområdet Produktion och projektstyrning består av tre examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

19 § Planering och framställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar grunderna, olika stilarter, metoder och uttryckssätt i dramaturgi för AV-kommunikation.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar grunderna i berättarteknik och dramaturgi samt känner till olika typer av AV-framställning och kan använda dem i sitt arbete• har grundkunskaper i linjär och icke-linjär framställning• känner till principerna för manuskript-skrivning och dramatisering• har grundkunskaper i skådespelararbete och i metoderna för personregi i den utsträckning som den egna arbetsmiljön kräver• känner till de olika stilarterna inom film och musik.
Examinanden behärskar sitt modersmål och yrkesterminologin.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar sitt modersmål och yrkesterminologin i de skriftliga och muntliga framställningssituationer som anknyter till yrket.
Examinanden behärskar en helhetsplanering av produktionen.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar mediebranschens strukturer och verksamhet• vet vilka krav som inspelningen och distri-

	butionen ställer och kan beakta dem vid planering av arbetet <ul style="list-style-type: none"> • kan göra upp en kundorienterad, mottagarcentrerad och resursanpassad verkställighetsplan, kostnadskalkyl och tidtabell.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

20 § Arbetsmetoder och -redskap

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden känner till arbetsprocesserna och verksamhetssätten i AV- eller spelproduktioner.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • behärskar de arbetsredskap och tekniker som behövs i arbetet • känner till den inspelnings-, ljudsättnings- och klippningstekniska yrketerminologin eller motsvarande terminologi för spelproduktioner.
Examinanden kan välja en ändamålsenlig teknisk produktionsmetod samt göra upp en produktionsteknisk plan.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • behärskar bruks- och funktionsprinciperna för den teknik och de program för inspelning, ljudsättning och efterproduktion som allmänt används i branschen • har grundkunskaper i inspelnings-, ljudsättnings- och belysningsarbete • har grundkunskaper i bild- och ljudbearbetning, färgbestämning samt grafiskt arbete • kan de åtgärder och processer som anknyter till versifieringen av en medieprodukt samt känner till de juridiska kraven inom olika distributionskanaler som hänför sig till versifieringen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

21 § Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar de processer som anknyter till planering och kontroll av en produktion.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan utarbeta en tidtabell och en produktionsplan för en produktion• kan utarbeta en kostnadskalkyl för en produktion eller en del av den• kan iaktta uppkomsten av kostnader under en produktion• vet vilka åtgärder som krävs för att justera kostnadsnivån i produktionsplanen och kan göra de ändringar som behövs• kan avge rapport om kostnaderna till finansierarna• kan dokumentera de olika faserna i processen.
Examinanden behärskar de avtal och upphovsrätter som anknyter till inhemska AV- eller spelproduktioner.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar inhemsk avtalspraxis för AV- eller spelproduktioner• kan göra upp ett grundläggande avtal mellan produktionens producent, finansär, distributör och underleverantör• kan utnyttja experttjänster vid uppgörandet av avtal• behärskar kollektivavtalen inom branschen och kan utforma ett arbetsavtal och skriftliga kontrakt• behärskar upphovsrättslagstiftningen som hänför sig till branschen.

<p>Examinanden behärskar verksamhetsmiljön för AV- eller spelproduktioner.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan sköta kundkontakter och beakta kundernas behov • känner till de nätverk som anknyter till det egna arbetsfältet inom ramen för sin yrkesbeteckning, är förtrogen med deras verksamhetssätt, kan skaffa kunskap och tillämpa den i sitt arbete.
<p>Examinanden behärskar audiovisuella produktionsprocesser.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar yrkesterminologin och språket inom mediebranschen i de skriftliga och muntliga framställningssituationer som anknyter till yrket • kan ge tydliga instruktioner till den produktionstekniska personalen • kan beakta upphovsrätts-, arbetarskydds- och övrig lagstiftning samt övriga författningar som anknyter till produktionen • kan arbeta professionellt och effektivt inom ramen för en tidtabell och en budget samt beaktar faktorer som anknyter till arbetshälsa och ergonomi • kan förutse de risker som anknyter till en produktionsprocess • kan fungera i problemsituationer och lösa dem • kan analysera sitt eget arbete och motivera sina beslut samt utveckla sitt arbete och sin yrkesskicklighet.
<p>Examinanden klarar av att stå i ledningen för audiovisuella produktionsprocesser.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan fungera som ledare för en arbetsgrupp, kommunicera med gruppen och ta ansvar för sina val och beslut • kan fungera som huvudansvarig instruktör och handledare under en intern företagsutbildning • kan arbeta kreativt och förmår samarbeta med ledaren och med andra som deltar i produktionen samt kan inför arbetsgruppen framföra produktionsrelaterade begränsningar, krav och möjligheter • känner väl till befattningsbeskrivningarna och vilka arbetsuppgifter de andra personerna i produktionens olika faser har • behärskar skillnaderna mellan televisions-

	produktioner, filmproduktioner och produktionsprocesser gjorda för interaktiva medier samt deras särdrag och kan vid behov leda produktionsplanering och kontroll i anknytning till dessa.
Examinanden behärskar engelska i den utsträckning det behövs i yrket.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår bra engelskspråkiga dokument, bruksanvisningar och underhållsföreskrifter samt informativ text som anknyter till arbetet • kan leda verksamhet som anknyter till arbetet samt förhandla om ärenden i anknytning till verksamheten på engelska • kan utforma sin meritförteckning och beskriva sitt yrkeskunnande på engelska.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

KOMPETENSOMRÅDE: NÄTVERKSKOMMUNIKATION

Kompetensområdet Nätverkskommunikation är avsett för personer som arbetar med beställar- och kundinriktade produktionsuppgifter inom digital kommunikation och vars arbetsuppgifter består även av projektstyrning och administrativa uppgifter.

Yrkesbeteckningen kan vara till exempel producent, projektchef, projektkoordinator, konceptplanerare, teknisk produktionschef, programplanerare, www-planerare eller www-informatör.

Befattningsbeskrivningen kan bestå av uppgifter som anknyter till planering, ledning, projektstyrning och expertis inom den digitala mediebranschen. Examinanden kan också fungera som självständigt planerande och verkställande fackman eller som självständig företagare.

Arbetsmiljön kan utgöras till exempel av ett företag som producerar innehåll för den digitala mediebranschen (bl.a. Internet-, mobil-, digitaltelevisionsproduktioner) ett it -

företag, ett programföretag, ett reklambolag, ett tidningshus, administrationen i ett företag eller inom den offentliga förvaltningen.

Kompetensområdet Nätverkskommunikation består av tre examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

22 § Planering och framställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden kan tillämpa olika tekniker för konceptplanering och manuskriptskrivning i sitt arbete.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • behärskar planering av koncept och produktion av manuskript och kan tillämpa kunskapen i sitt arbete.
Examinanden behärskar de olika faserna av manuskriptprocessen inom den digitala mediebranschen och vet hur de påverkar hela produktionsprocessen.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • känner till metoderna för bildframställning, grafisk planering och audiovisuell journalism samt AV-framställningens olika stilarter och kan använda dem i sitt arbete • har grundkunskaper i berättarteknik och dramaturgi • känner till de olika stilarterna inom film och dataspel och tillgodogör sig sina kunskaper i sina arbetsuppgifter.
Examinanden behärskar planering av användargränssnitt, interaktion och användarvänlighet vid produktionen av medieprodukter.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • behärskar genomförandet av ett tekniskt fungerande och visuellt ändamålsenligt yttre samt planering av användargränssnitt, där man har beaktat produktens eller tjänstens syfte, målgrupp och växelverkan.
Examinanden behärskar planering av struktur och informationsarkitektur vid produktionen av medieprodukter.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar principerna för planering av struktur, informationsarkitektur och användarvänlighet vid produktionen av medieprodukter och kan beakta även en vidareutveckling av produkten.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara

mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

23 § Arbetsmetoder och -redskap

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar utrustnings- och programhelheter som används inom branschen.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar användningen av olika apparater och program och kan tillämpa kunskapen i de olika faserna av arbetsprocessen• behärskar grunderna i datateknik och programmering.
Examinanden kan planera och utfärda regler för arbetsmetoder som anknyter till tillverkning av innehållsmässigt och tekniskt kvalitativa produkter.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar yrkestekniska arbetsmetoder, yrkesterminologin inom branschen samt dokumentering• kan ge anvisningar för produktionsarbete och utarbeta tydliga bildmanuskript och konceptillustrationer för produktionsgruppen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden behärskar produktionsprocessen för en digital medieprodukt och tillämpar kunskapen i sitt arbete.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår mediebranschens strukturer och dess verksamhet i samhället • förstår kommunikationens etiska frågor och hur de inverkar på det egna arbetet • känner till arbetsmetoderna och skillnaderna i arbetsprocesserna för olika medier • behärskar som en del av hela produktionsprocessen planering, genomförande och testning av en medieprodukt i olika användningsmiljöer • kan göra upp en offert, tidtabell, projektplan och kostnads kalkyl för produktionen samt iakttä uppkomsten av kostnader under produktionens gång • kan rapportera till kunden och sköta kundkontakter • kan göra upp produktionsavtal • känner till upphovsrättslagstiftningen och kollektivavtal • kan förutse riskfaktorer som anknyter till produktionen • kan skriva tydlig sakprosa i situationer som anknyter till arbetet • kan framföra sitt ärende på ett begripligt sätt inför kunden, arbetsgivaren och övriga medlemmar av arbetsgemenskapen • kan fungera som huvudansvarig instruktör och handledare under en intern arbetsplatsutbildning • kan beakta arbetarskyddsaspekter i organiseringen av arbetet.
<p>Examinanden behärskar engelska i den utsträckning det behövs i yrket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår bra engelskspråkiga dokument, bruksanvisningar och underhållsföreskrifter och informativ text som anknyter till arbetet • kan leda verksamhet som anknyter till arbetet samt förhandla om ärenden i anknytning till arbetet på engelska • kan utforma sin meritförteckning och beskriva sitt yrkeskunnande på engelska.

<p>Examinanden vet skillnaden mellan olika publikationskanaler och behärskar versifiering.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bedöma och förklara skillnaderna mellan och betydelse hos olika publikationskanaler • kan överföra en färdig och testad produkt till en distributionskanal • behärskar versionskontrollen för arbetsfiler • behärskar användningen av riktiga bandnings- och distributionsformat i olika medier • känner till de mest centrala filformat som används i olika medier.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

KOMPETENSOMRÅDE: VIRTUALISERING

Kompetensområdet Virtualisering är avsett för personer som fungerar i beställar- eller kundinriktade AV-produktioner som baseras på tredimensionell datagrafik och som koncentrerar sig på tredimensionell visualisering och animering, efterproduktion av special-effekter samt på planering och genomförande av interaktiv multimedia och virtuella världar.

Examinanden kan arbeta till exempel i ett spelföretag, som virtuell scenograf, på en reklambyrå, i ett digitalmedieföretag, i ett animationsföretag, som industriell avbildare eller på en arkitektbyrå. Arbetsbeteckningen eller -beskrivningen kan vara till exempel 3D-avbildare eller -animerare, industriell avbildare eller fältplanerare (level designer).

Kompetensområdet Virtualisering består av tre examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

25 § Planering och framställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden kan grunderna i innehållsplanering.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan arbeta i en grupp som planerar innehåll• känner grunderna i berättarteknik, manuskriptförfattande och dramaturgi• känner till de olika typerna för AV-framställning och kan använda dem i sitt arbete• behärskar de olika distributionskanalerna i sitt arbete• känner till stilarterna av skulptur, bildkonst, arkitektur, film eller dataspel i den utsträckning som arbetet förutsätter• behärskar och kan välja de olika visualiserings-, animerings- och multimedietekniker som bäst stödjer framställningen.
Examinanden behärskar muntlig och skriftlig framställning i enlighet med de egna arbetsuppgifterna.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan använda god sakprosa• kan uppträda naturligt, tydligt och sakligt i olika typer av situationer som anknyter till arbetet.
Examinanden behärskar planering av en produktion.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar kundorienterad planering• behärskar utarbetandet av kostnadskalkyler och tidtabeller• behärskar uppgörandet av verkställighets- och arbetsplaner• behärskar uppgörandet av en produktions-teknisk plan• behärskar utarbetandet av riskanalys• kan utarbeta och tolka tydliga bildmanuskript, konceptillustrationer och referat• kan tolka manuskript.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för

genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

26 § Arbetsmetoder och -redskap

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden klarar av att arbeta med utrustnings- och programhelheter som används i yrket.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar tredimensionell avbildning både när det gäller enskilda modeller och virtuella miljöer• behärskar animering av tredimensionella modeller• behärskar teknikerna för virtuell belysning• behärskar beräkning av bilder och animationer på ett för situationen lämpligt sätt• behärskar hopsättande av det bild-, ljud- och övriga material som behövs i arbetet• behärskar användning av olika program och apparater i de olika faserna av en arbetsprocess och kan tillämpa dessa i sina arbetsuppgifter.
Examinanden känner till skillnaderna i olika publikationskanaler samt olika bandnings- och distributionsformat.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan bedöma och förklara skillnaderna mellan och betydelse för olika publikationskanaler• behärskar arbetsmetoderna och skillnaderna i arbetsprocesserna i olika medier i den utsträckning som arbetet förutsätter• behärskar versionskontrollen av arbetsfilerna• behärskar användning av riktiga bandnings- och distributionsformat i olika medier.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara

mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

27 § Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden behärskar produktionsprocessen i sitt eget arbete samt känner till produktionsprocesserna för övriga audiovisuella produktioner och multimedia.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • har grundkunskaper i projektstyrning och förstår betydelsen av dem i produktionsprocesserna • behärskar professionell verksamhet som en del av produktionsprocessen • känner till arbetsuppgifterna som medlemmarna i arbetsgemenskapen har • känner till verksamhetsidén och de centrala verksamhetsprinciperna för sitt företag eller sin sammanslutning • behärskar kundorienterade och kostnadseffektiva arbetsmetoder samt uppvisar förmåga att lösa problem • kan beakta arbetarskyddsaspekter i organiseringen av arbetet • känner till kollektivavtalen inom sin bransch och kan tillämpa huvudpunkterna i arbetsavtals-, arbetstids- och samarbetslagen • förmår bedöma betydelsen av sitt eget arbete som en del av produktionsprocessen • behärskar professionella arbetsmetoder och kan tillämpa dem i sina arbetsuppgifter • behärskar yrkesterminologin inom branschen • behärskar dokumentering och rapportering • kan utfärda regler och ge instruktioner för produktionsarbetet samt fungera som huvudansvarig instruktör och handledare

	<p>under en intern företagsutbildning</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner övriga audiovisuella produktionsprocesser.
<p>Examinanden känner till den samhälleliga betydelsen av verksamheten inom mediebranschen.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner, som en del av hela mediefältet, till verksamheten och strukturerna inom den egna branschen • känner till lagstiftningen samt juridisk och avtalsteknisk praxis inom mediebranschen i den utsträckning som det egna arbetet förutsätter • förstår kommunikationens etiska aspekter och hur de inverkar på det egna arbetet.
<p>Examinanden behärskar engelska i den utsträckning det behövs i yrket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår och kan tillämpa de engelskspråkiga dokument och anvisningar som anknyter till arbetet • kan framföra och leda ärenden som anknyter till arbetet på engelska • kan utforma sin meritförteckning och beskriva sitt yrkeskunnande på engelska.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

KOMPETENSOMRÅDE: LJUDARBETE

Kompetensområdet Ljudarbete är avsett för personer i förmansställning som arbetar med ljudsättning av beställar- och kundorienterade AV-produktioner, till exempel specialobservatörer inom radio eller television, ljudplanerare för teater, musikljudsättare, ljudplanerare för televisions- och filmproduktioner, ljudplanerare för inomhusljudsättning och mastrare. Arbetet kan bestå av att fungera som chef för ljudgruppen, ljudplanering, erbjudande av

ljudtekniska lösningar till beställaren eller kunden, bandning samt överföring, bandning och bearbetning av inspelningarna antingen i anslutning till rörliga bilder (som AV-produktion) eller utan (som ljudproduktion).

Arbetsmiljön kan utgöras till exempel av ett inspelningsteam, ett fast studioutrymme, en teater eller lokalen i ett separat företag inom ljudbranschen.

Kompetensområdet Ljudarbete består av tre examensdelar:

- Planering och framställning
- Arbetsmetoder och -redskap
- Produktionsprocesser och -miljö

28 § Planering och framställning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden kan metoderna för audiovisuell framställning.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • känner igen AV-framställningens typer i den utsträckning som de egna arbetsuppgifterna förutsätter • känner till de grundläggande uttrycksmetoderna för ljudframställning och kan använda dem i sina arbetsuppgifter.
Examinanden känner till musikens stilar och deras användning.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • känner väl musikens stilarter, behärskar musikens effektmedel och kan tillämpa dem i sina arbetsuppgifter • kan på basis av avlyssning specificera både musikens rytmiska och harmoniska struktur och dess tekniska utförande • har grundkunskaper i notläsning.
Examinanden behärskar de teknisk-konstnärliga grunderna i ljudarbete.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • kan kontrollera ljud så att styrkeförhållandet mellan tal, musik och övriga programmaterial harmonierar i olika avlyssningssituationer • kan i enlighet med målen för produktionen bedöma och bearbeta frekvensinnehållet, dynamiken och avståndsintrycket för det ljud som skall bandas eller behandlas.
Examinanden kan göra upp en produktionsteknisk plan.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • kan specificera de tekniska kraven för inspelningen samt kraven som produktionen, tidtabellen och utrustningen ställer

	<ul style="list-style-type: none"> • kan framföra en produktionsplan tydligt och på god sakprosa • kan granska och ändra produktionsplaner som andra har gjort.
Examinanden behärskar skriftlig framställning.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skriftligt framföra detaljerna i ljudproduktionen på ett heltäckande, språkligt flytande och felfritt sätt

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

29 § Arbetsmetoder och -redskap

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden känner arbetsprocessen inom den egna branschen.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner produktionskedjan för bandning inom den egna branschen • förstår betydelsen av det egna arbetet i produktionskedjan • kan fungera både självständigt och i arbetsgrupp.
Examinanden behärskar de elektronisk-akustiska grunderna i professionella bandnings- och övervakningssituationer.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • inser betydelsen av bandningsakustik från ljudarbetets synvinkel och kan tillämpa kunskapen i sitt arbete • känner till måttenheterna och mätningsspraxis för akustiskt ljud och audio samt de psykologiska och tekniska principerna för kvalitetskontroll genom avlyssning.

<p>Examinanden behärskar den tekniska teorin för bandnings- och ljudanläggningar.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar teorin som anknyter till användningen av mikrofoner, mixrar, bandspelare, audiodataöverföring, frekvenskvalisatorer, dynamikprocessorer samt effekt- och avlyssningsapparater.
<p>Examinanden behärskar professionella arbetsmetoder.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan montera och koppla bandnings- eller ljudanläggningar och kan välja en för situationen lämplig utrustningshelhet • känner till funktionsprinciperna och användningssyftena för mikrofoner och kan välja dem i enlighet med bandningssituationen • känner till placeringen av mikrofoner och principerna för bandningsavståndet • kan använda någon av de mixrar och kringutrustningar för ljudbearbetning som allmänt används inom branschen • kan använda någon av de ljudarbetsstationer som allmänt används inom branschen • känner principerna för digital ljudinspelning och bandningsformaten samt principerna för distributionsteknik • kan bearbeta inspelat ljud och reparera de fel som kan repareras.
<p>Examinanden behärskar de arbetsmetoder som behövs för att nå de teknisk-konstnärliga målen.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda utrustning som inverkar på ljudets styrkeväxling (kompressorer och limiter) i enlighet med programdynamikens konstnärliga mål • kan bearbeta ljudets avståndsintryck med tekniska medel (med hjälp av ekvalisatorer eller effektapparater) • förstår hur avlyssningsutrustning inverkar på ljudarbetet.
<p>Examinanden behärskar redigeringsteknisk strukturering av innehållsbetydelsen för bandat ljud.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bland färdigt ljudmaterial välja de tagningar som bäst stödjer produktionens syfte i enlighet med respektive program- eller produkttyp samt vald stilart och distributionskanal • kan förena ljudmaterial från olika källor så att ljudframställningen är enhetlig och så att den stödjer bildframställningen inom video- eller multimedieproduktioner.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

30 § Produktionsprocesser och -miljö

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar målen, metoderna och arbetsätten i produktionsprocessen inom sin bransch.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• känner till produktionens olika faser och arbetsuppgifter• behärskar yrkesterminologin och kommandospråket inom mediebranschen• förstår kommunikationens etiska aspekter och hur de påverkar det egna arbetet• känner bruket av offert- och produktionsavtal och upphovsrättslagstiftningen• kan producera tydligt skriftligt material som anknyter till arbetet• kan framföra sitt ärende på ett begripligt sätt för kunden, arbetsgivaren och andra medlemmar av arbetsgemenskapen.
Examinanden kan ställa sitt arbete i relation till den övriga produktionskedjan eller arbetsgruppen.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• känner till sin del av hela produktionsprocessen och kan arbeta självständigt• kan arbeta professionellt och effektivt inom ramen för tidtabeller och budgeter• kan analysera sitt eget arbete och motivera sina beslut.
Examinanden behärskar som förman för en arbetsgrupp de åligganden som förmansställningen för med sig.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan fungera som förman för en produktionsgrupp• kan fungera som huvudansvarig instruktör

	<p>och handledare under en intern företagsutbildning</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beakta faktorer som anknyter till personalens arbetshälsa och ergonomi • vet hur inspelning och andra arbetsuppgifter är beroende av varandra och kan förklara målen för ljudarbete för den övriga arbetsgruppen • kan beakta den arbets-, arbetssäkerhets-, arbetarskydds- samt övrig lagstiftning och de övriga författningar som anknyter till produktionen samt som förman övervaka att författningarna efterföljs • kan förutse de risker som anknyter till produktionen.
<p>Examinanden behärskar engelska i den utsträckning som behövs i yrket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår engelskspråkiga dokument, bruksanvisningar och underhållsföreskrifter och teoretiska texter som anknyter till arbetet • kan förklara betydelsen av en engelskspråkig yrkestext på svenska och finska • kan leda verksamhet som anknyter till sitt arbete samt förhandla om ärenden i anknytning till arbetet på engelska • kan utforma sin meritförteckning och beskriva sitt yrkeskunnande på engelska • kan använda engelska som kommandospråk i en arbetsgrupp.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Miljön för det fristående yrkesprovet bör vara en autentisk arbetsmiljö och produktionstekniken som används i provet sådan som allmänt används i yrket. Yrkesproven bör vara mångsidiga och de bör genomföras i beställar- och kundorienterad verksamhet.

Centrala arbetsuppgifter inom branschen, en arbetsprovportfölj samt skriftliga produktionsplaner eller verkställighetsplaner med motiveringar, rapporter och analyser för genomförandet av dessa fungerar som yrkesprov för examensdelen.

I yrkesprovet skall samtidigt bedömas både kärnkunskaperna som krävs av en fackman inom kompetensområdet och examinandens specialfärdigheter. I bedömningen fäster man uppmärksamhet vid examinandens arbetsmetoder och förmåga att bedöma sitt arbete i förhållande till de givna målen.

Yrkesprovet kompletteras av samtal, där man fokuserar på och preciserar examinandens kunskaper på det aktuella yrkesområdet. Examinandens självvärdering utnyttjas när man fattar beslut om bedömningen.

B. VALFRI EXAMENSDEL

31 § Företagsamhet

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden kan bedöma sina personliga egenskaper och sin beredskap att eventuellt fungera som företagare samt planera sitt behov av utveckling.	Att bedöma det egna kunnandet och den egna utvecklingen Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan bedöma sin yrkesskicklighet och sitt kunnande på ett realistiskt sätt• kan utforma en personlig utvecklingsplan• kan tillsammans med centrala intressentgrupper skapa ett nätverk som stödjer honom eller henne själv och företaget• kan utnyttja experttjänster vid planeringen och genomförandet av företagsverksamheten.
Examinanden kan utarbeta en affärsidé, motivera utgångspunkterna för idén, undersöka den kritiskt samt skapa en vision om dess framtid.	Att definiera affärsidén Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan utarbeta en affärsidé och definiera företagets verksamhetsidé samt göra en skriftlig beskrivning av den• kan motivera affärsidén i relation till utvecklingen av konkurrens- och marknadssituationen och till ekonomiska miljöfaktorer inom den egna branschen• kan analysera sin affärsidé i relation till övriga aktörer inom branschen• kan bedöma affärsidéns lönsamhet• kan definiera kundgrupperna och deras behov• kan bedöma produkternas och tjänsternas kvalitet och konkurrenskraft• kan välja företagsform och motivera sitt val finansiellt och skattetekniskt.
Examinanden kan planera ett företags ekonomi.	Att planera ekonomin Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan fastställa vilka faktorer som påverkar företagsverksamhetens resultat och följa med utvecklingen av resultatet• kan göra upp planer för och följa med penninganvändningen och -källorna• kan prissätta produkterna eller tjänsterna på ett lönsamt sätt och beakta lönsamheten i den övriga företagsverksamheten.

<p>Examinanden kan planera företagets marknadsföring.</p>	<p>Att planera marknadsföringen Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en marknadsanalys och -plan över företagets produkter och tjänster • kan fastställa målen och kundgrupperna för marknadsföringen • kan i planeringen av marknadsföringen ta hänsyn till produkternas och tjänsternas konkurrensfaktorer • är förtrogen med lagen beträffande offentliga anskaffningar och beaktar den i sin marknadsföring.
<p>Examinanden är förtrogen med de allmänna principerna som hänför sig till avtal för affärsverksamhet.</p>	<p>Att göra upp avtal Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan tillsammans med experter utforma de avtal som behövs i anknytning till affärsverksamheten • känner till de aspekter som anknyter till upphovsrätten och kan beakta dem i avtalen.
<p>Examinanden är förtrogen med de allmänna principerna för skötseln av bokföring, beskattning och frågor som anknyter till socialskyddet.</p>	<p>Att känna till bokföring, beskattning och socialskydd Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utarbeta en plan för skötsel av bokföring och tillgodogöra sig experthjälp i bokföringsarbetet • är förtrogen med frågor som anknyter till beskattningen och mervärdesskatten • är förtrogen med frågor som anknyter till social- och arbetslöshetsskyddet för företagaren och personalen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesprovet avläggs i form av skriftliga dokument och samtal så att den skriftliga planen för affärsverksamheten bildar det centrala bedömningsmaterialet. För den som avlägger delen Företagsamhet utarbetar man på basis av ett utkast till företagsidé en personlig plan för ett yrkesprov. I planen fastställs de exakta dokumenten för yrkesprovet och dokumentens omfattning samt de utvecklings- och utvärderingssamtal som behövs och när de skall hållas. Av dem som utvärderar yrkesprovet måste minst en vara expert på företagsverksamhet.

Avläggandet av yrkes- eller specialyrkesexamen i företagsamhet eller en del av någon annan yrkes- eller specialyrkesexamen som berör företagsamhet eller företagsverksamhet ersätter till tillämpliga delar avläggandet av denna examensdel.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/biblioteket
Pb 380
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
kirjasto@oph.fi
[www. utbildningsstyrelsen.fi](http://www.utbildningsstyrelsen.fi)